

Tweede zijn zuster Margaretha aanstelde tot landvoogdes der Nederlanden, hadden we in Brussel onze bekende mannen van die dagen, Oranje en Egmont en Hoorne en Granvelle en Bergen en Montigny, „verdedigers en verdrukkers” der Nederlandsche vrijheid. De bekende strijd ontbrandde; België keerde terug tot gehoorzaamheid aan Spanje, Noord-Nederland streed zich vrij, en de wegen der beide landen gingen uit elkaar.

België bleef aan Spanje tot 1713, toen het bij de verdeling der Spaansche erfenis aan Oostenrijk kwam. Het beleefde weer een strijd in 1740-48, toen de Fransche koning er nogmaals aanspraak op maakte, doch het bleef aan Maria Theresia van Oostenrijk, en het had een zeer goeden tijd onder het stadhouderschap van haar zwager Karel van Lotharingen, die het bestuurde tot 1788.

Onder den volgenden keizer Jozef II kwam de revolutie. België volgde het voorbeeld van Frankrijk, en vormde in 1789 de Belgische republiek. Het werd echter in 1790 weer onderworpen door Jozef II, doch in 1792 werd het met de hulp van Fransche soldaten vrij gemaakt van Oostenrijk en — ingelijfd bij Frankrijk. Het maakte met Frankrijk verder den heelen revolutietijd en den tijd van Napoleon door, en werd daarna door het Congres van Wenen bij Nederland gevoegd in 1814.

Die vereeniging met Nederland was een dubbele vergissing. De mogendheden vergisten zich, toen ze meenden een geschiedenis van driehonderd jaren te kunnen uitwisschen, en Nederland vergiste zich, toen het meende, België Nederlandsch te kunnen maken. Die dubbele vergissing heeft zich gewroken in 1830.

(Wordt vervolgd.)

A. L.

Wielrijden door kinderen.

Omtrent dit onderwerp wordt in den laatsten tijd veel geschreven in medische vakbladen. Sedert in Duitschland in den laatsten tijd in alle groote steden schoolartsen benoemd zijn, die de kinderen der openbare scholen en ook de leerlingen der hoogere burgerscholen en gymnasiën geregeld twee maal per jaar aangaande hun gezondheidstoestand onderzoeken, is men meer en meer opmerkzaam geworden op het na-deelige van 't fietsen door kinderen en jonge lieden. Niet alleen de onmatig en onverstandig beoefende wielersport, maar ook het langdurige, zij het ook niet al te snelle fietsen, oefent een schadelijken invloed uit op het hart en zijn functie, vooral bij kinderen, waar zich dit orgaan nog in wasdom bevindt. Onregelmatigheden der hartwerking, versnelde pols, zelfs hypertrophie, d. w. z. vergrooting van het hart, werden herhaaldelijk bij gymnasiasten aange-troffen, en in alle gevallen werd het fietsen als de oorzaak dezer stoornissen herkend. Prof. Leubuscher, de directeur van het gymnasium te Meiningen, heeft daarin dan ook aanleiding gevonden, om in de klassen op de gevaren van het overmatig wielrijden te wijzen, en in de „mededeelingen aan de ouders” op krachtige wijze er tegen te waarschuwen.

Steeds talrijker worden de stemmen, die zich tegen het wielrijden van knapen en meisjes beneden de 14 jaar verheffen, daar deze sport te hooge eischen stelt aan het nog niet voldoende ontwikkelde hart; het is daarom raadzaam, dat, zoo men al aan kinderen beneden de 14 jaar toestaat te fietsen, dit alleen onder voortdurend toezicht van een met de gevaren vertrouwd volwassene geschiedt. Vooral dient er op gelet te worden, dat groote tochten geheel vermeden worden, en dat kleine tochten slechts langzaam en in opgerichte houding ondernomen worden.

EEN ZONDAGSKIND.

't Was 1870.

De Fransch-Duitsche oorlog woedde, en in Straatsburg vlamden de huizen, door de Duitsche kogels in brand geschoten.

In een dier huizen, op een dakkamertje, was een arme naaister bezig in der haast bijeen te grijpen, wat nog te redden viel, eer de vlammen haar den weg versperden. De keus was moeilijk. Zij denkt even na, opent een kast en haalt er een pakje uit, netjes in een doek gewikkeld. Snel grijpt ze nog enkele kleinigheden en haast zich weg.

Wat bevatte dat pakje? Kostbaarheden? Ja of neen, naar ge wilt. 't Waren bladen papier, die zij op stille Zondagmiddagen beschreven had met verzen, genomen uit het haar geleende boek van den dichter Karl Gerok, de *Palmbleden*.

Zoo menigmaal had zij daarmee haar ziel verkwikt. Met die gedichten voelde zij zich in haar kamertje niet alleen. *Heilige gestalten*, (wij volgen hier de orde van Geroks boek) omzweefden haar; *Heilige bergen* verzezen voor haar blik; *Heilige wateren* ruischten voor haar oor, en tot *Heilige vredige tijden* ging haar geest uit, terwijl daar buiten de kanonnen donderden.

In dit enkele verhaal reeds blijkt, wat Gerok, de Zuid-Duitsche predikant en dichter, voor zijn volk was en is. Zijn gedichten moest het naaistertje, vóór alles, redden. Klein en groot vindt bij hem iets voor zich, boer en burger, wijze en eenvoudige, wereldling en geloovige. Duizenden hebben hem dank gebracht. Zijn koning met het Eerekruis, zijn keizer met de Ster; de soldaten voor zijn „Duitsche Paschen, anno 1870,” een lied van zegepraal en treurigheid. De predikanten hebben hem gedankt voor zijn „Predikatiën,” die menigeen min of meer gelukkig navolgt; de meisjes voor de „Bloemen en Sterren” die hij op hun leven heeft gestrooid; de grijzen voor den geurigen „Laatsten ruiker,” dien zij nog ter liefelijke herinnering op de borst kunnen steken; de hoog bejaarden voor de liederen „Onder de Avondster,” die iemand zoo vriendelijk „bijlichten naar huis.” Maar vóór alles wandelen duizenden bij duizenden in de schaduw zijner „Palmbleden,” waarvan reeds bij zijn leven een vijftigste uitgave verscheen.

Iemand, die den grijzen leeraar en dichter eens bezocht, deelde ons kort voor Geroks dood het volgende mee:

Ik wou hem eens opzoeken, al klinkt ook zijn „binnen!” op mijn kloppen als wilde hij zeggen: Weg, lastig heer, die mij in mijn mooiste verzen stoort. — Maar ik laat mij niet afschrikken.

De slanke gestalte verheft zich en gij staart in een edel, vrij, open gelaat, door een stralenkrans van zilveren haren omgeven. Twee heldere, blauwe oogen zien u als kinderoogen aan en geven u daarvan ook den indruk. De mond, die met zijn slingerlijnen den man verraadt, die veel spreekt, gaat open, en gij krijgt duidelijk maar ook sierlijk Zwabisch te hooren. Bij allen ernst bepeurt gij toch ook de Zwabische schalkheid, vaak daarbij glanzend op 't gezicht.

Hij woont in de Kanselarijstraat, die zoo ongeveer juist het tegendeel is van een dichterstraat. Het huis is geen oud Stuttgarter gebouw met overhangenden gevel en hoek-torentjes, waarbinnen allerlei geheims wezen kan. 't Is geen huis voor „gestorven geesten.” Alleen siert het gebouw een torentje, begroeid met roode en witte slingerplanten. Mooi uitzicht wordt echter belet door omringende huizen. De poëzie heeft hij dus zelf moeten meebrengen, gelijk dan ook zijn overleden voorganger in het ambt eveneens, spijt de Kanselarijstraat, gedichten heeft gemaakt. Er is

een stilte als bij vacantie in huis, want de kinderen zijn bijna allen reeds uitgevlogen, en hebben hun eigen nestje gebouwd. Levendig wordt het slechts als de zeven kinderen en de acht of negen kleinkinderen voor een poos bij ouders en grootouders hun intrek nemen.

Wie nu meent, dat de kerkleeraar en dichter dadelijk voor den dag komt met een inslaand woord of gedicht, die vergist zich volkomen. Er wordt vooreerst niets getapt dan zuivere landwijn, die op de Stuttgarter bergen groeit. Het edelste ligt bij hem diep in den kelder des gemoeds.

Zeker, er zijn menschen, die op huizen gelijken, welke geen kelder hebben. Bij hen staat alles in de vliegenkast of ligt op ijs, wijl het anders niet goed blijft. Maar Gerok heeft een kelder, en daarom is hij eigenlijk een zwijgend, in zichzelf gekeerd mensch. Dikwijls heeft men een gevoel als welde hem in de ziel een gedicht op, dat hij in gedachten kneedt als de bakker het deeg, of de beeldvormer het leem; — alles terwijl hij toehoort of spreekt. Daarin is hij een echte Zwaab, slagvaardig of traag tot spreken, al naar hij het noodig acht — en al naar zijn menschen zijn.

In het lieflijk, heerlijk Zwabenland, in Württemberg, te Baihingen, werd Karl Gerok 30 Januari 1815 geboren.

Hij was de zoon en de kleinzoon van een predikant. Zijn jeugd ging vroolijk voorbij. Hij heeft dat zelf beschreven in zijn „Herinneringen uit mijn jeugd,” een boek, waarvan kort na zijn dood reeds de 5e druk verscheen. Voornamelijk treedt uit zijn kinderleven het beeld naar voren van den eerwaardigen grootvader, met zijn omgolvend haar, de hooge laarzen, die zoo moeilijk uitgingen, en zijn priesterlijken en toch vroolijken ernst.

Maar ook voor den jongen Karel krijgt het leven meer ernst, als hij naar het gymnasium te Stuttgart gaat, om de voorbereidende lessen te ontvangen, ten einde later voor predikant te kunnen studeeren. Zorgde vader er voor, dat zijn zoon niet in stoffelijke weelde groot werd, genot voor den geest kreeg Karel genoeg te smaken onder de leiding van een leeraar als de dichter Gustav Schwab. Geen wonder, dat de fijngevoelige knaap, door zijn leeraar aangemoedigd, ook toen reeds zelf aan het dichten ging. Gerok was echter niet een dier vroegrijpe vernufften, die maar gaan geven, vóór zij zelf nog ontvangen hebben. Eerst op zijn 40e jaar zag, en dat nog wel buiten zijn toedoen, een zijner verzen het licht.

Aan de beroemde hoogeschool te Tübingen — om den strijd op 't gebied der Schriftrijck vermaard — studeerde Gerok in de godgeleerdheid. Hij leefde er zuinig, want ook zijn broers studeerden, en dat kost geld. Toch leidde hij een blij leven, zoowel onder de studenten, als voor zich zelf, te midden eener heerlijke natuur. Hij legde eindelijk een prachtig examen af, en deed toen de gewone rondreis van den Zwabischen kandidaat, om hem nog wat „te beschaven en te ontbolsteren,” naar Noord-Duitschland, het „land van thee en dunne boterhammen, die geen vetvlekken in de maag geven.”

Na een poos zijn vader als hulpprediker te hebben bijgestaan, ging Karl als repetitor naar Tübingen terug en onderwees er de jongelui, tot hij een beroep als „helper” te Böblingen aanvaardde. Tot in hoogen ouderdom behield hij de lieflijke herinnering van deze plaats, waar hij aller harten won. Hij predikte er meestal namiddags,

en 't is gebeurd, dat een dienstmaagd, die zich verhuurde, uitdrukkelijk bedong: „Maar Zondagsmiddags moet ik mijn Gerokje hebben.”

Na te Böblingen te zijn gehuwd, werd Gerok in 1849 te Stuttgart beroepen, de lieflijke hoofdstad van Württemberg, omringd

„Door van wijnrank groene heuveln, wijd en zijd;
't Schoone Stuttgart, dat zich in een lusthof vleit.”

Hij ging nu van kansel tot kansel, tot hij eindelijk dien bereikte van de prachtige, kleine slotkapel van hertog Christoffel. Dat was in 1868. Nu was hij Opperhofprediker, Prelaat en Opperkonsistoriaalraad. Hij stierf te Stuttgart 14 Januari 1890.

Een grooter gemeente echter dan hem ooit in Stuttgart volgde, heeft Gerok verzameld door zijn gedrukte leerredenen en liederen! Duizenden, die nooit hem hoorden of gehoord hebben, vernemen nog voortdurend zijn stem. Het dichterwoord: Er sluimert een lied in alle dingen, heeft hij ten volle bewaarheid. Alles stroomt hem van nature toe, en groeit als het ware zijn vensters in. Zijn

gedichten vallen als rijpe vruchten van den tak; dat maakt hen zoo verstaanbaar. Men is geneigd te denken: Zoo kan ik het ook wel. Doch beproef het maar eens! Nergens vindt ge een minderwaardigen regel, een versleten gedachte of een bladvulling. Zelfs het rijm welt blij, soms verrassend op, gelijk bij elken waren dichter. Rijk is hij in dichterlijken blik en verheven in uitdrukking. Ontzaglijk veel zijn zoowel zijn geestelijke als zijn andere gedichten gelezen.

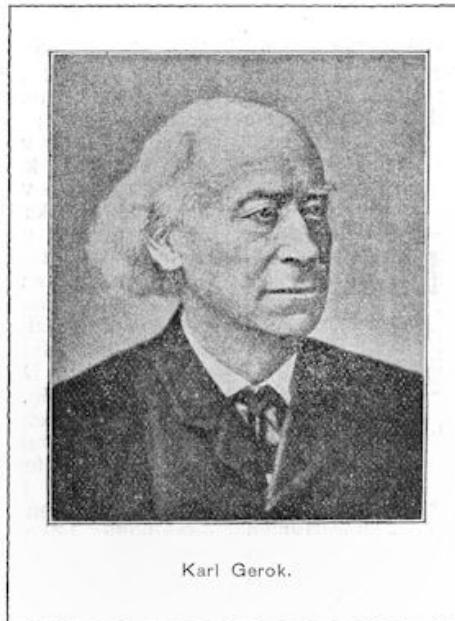
Toch was niet het dichten, maar het prediken bij hem hoofdzaak. Het gedicht was voor hem slechts het goud, waarin het edelgesteente is gevat, de bloemkrans om de schaal met vruchten. Juweel en vrucht waren voor hem zijn herderlijk werk. De leeraar gaat bij hem vóór den dichter, al wenkt u uit den kerkvoogd vaak de dichter toe.

Hoe geliefd Gerok bij zijn volk is, blijkt reeds eenvoudig daaruit, dat zijn „Palmbladen” al meer dan 100 uitgaven beleefden en „Op eenzame wegen” een 20. Ook de

„Pinksterrozen” werden telkens herdrukt. Zoo verscheen ook van „Bloemen en Sterren” en „Onder de Avondster” de eene uitgaaf na de andere. In proza gaf hij behalve zijn vele leerredenen, stichtelijke boeken en het reeds vermelde nog een deel van Lange's Bijbelwerk. Ook tal van liederen van Paul Gerhardt en Luther en een bloemlezing uit Matthias Claudius.

Gerok was een van die kinderlijk geloovige, gevoelvolle en blijmoedige Christenen, die men onder de Zuid-Duitschers vele aantreft, en die zich kenmerken door zekere gemoedelijkheid. Hij was wat zijn landgenooten noemen een Zondagskind, wiens naam in zegening blijft tot op dezen dag.

A. J. HOOGENBIRK.

Karl Gerok.